

Л. Д. Федорова

Мердер (Мьордер) Олексій Іванович

МЕРДЕР (МЬОРДЕР) Олексій Іванович (11(23). 09. 1861, м. Царське Село, нині Пушкін у складі С.-Петербурга – 1920, Київ) – архівознавець, краєзнавець, громадський діяч. Закін. Пажес. корпус у С.-Петербурзі (1879). Відтоді – на військ. службі; від 1889 – молодший, 1893–1914 – старший чиновник з особл. доручень при Київ., Поділ. і Волин. генерал-губернаторі. Також був предводителем дворянства (1906), почес. мировим суддею (від 1916) Луцького пов. Волин. губ., чл. Луцького Хрестовоздвижен. братства (від 1907). Крім осн. служби, займався впорядкуванням та вивченням архіву Київ. генерал-губернаторства, на громад. засадах виконував обов'язки його зберігача. 1901 прийняв від діловода Тимчас. комісії для розгляду давніх актів О. Левицького справи 1840-х рр., що належали таєм. частині канцелярії генерал-губернатора, для передачі їх в архів Київ. губерн. правління. 1911 очолив групу чиновників канцелярії генерал-губернатора, що розбирала документи архіву канцелярії Київ. губерн. правління. Член Істор. товариства Нестора-літописця, Київ. відділу Рос. воєнно-істор. товариства (1909), чл.-засн. Київ. товариства охорони пам'яток старовини та мистецтва (1910). Як голова розпорядчого комітету Київ. товариства охорони пам'яток старовини та мистецтва 1912–20 зробив знач. внесок у вивчення, дослідж. і збереження об'єктів культур. спадщини міста (архівів, археол., істор. і мист. пам'яток), ініціював створення 1913 музею товариства на чолі з О. Ертелем, 1919 передав на зберігання до Київ. худож.-пром. і наук. музею деякі цінні речі з його колекцій. Співзасн. (1913) і секр. (від 1914) Київ. вченої архів. комісії. 1900–04 у ж. «Кіевская старина» опублікував понад 100 архів. документів, заміток і повідомлень з історії Правобереж. України; 1910–12 у ж. «Военно-историческій вѣстникъ» – низку документів 1831, що стосувалися польс. повстання, та частину листування канцелярії Київ. воєн. губернатора

щодо Вітчизн. війни 1812 і воен. кампанії 1813–14. Найбільша краєзнавча праця М. присвяч. минулому Луцька та його пам'яткам – «Древности Луцка и его прошлое» (К., 1910). У 1920 заарешт. більшовиками, розстріляний разом з ін. в'язнями Звіринец. табору.

Державний архів

ЦДІАК України. Ф. 725, оп. 1, спр. 1, 2, 3, 10, 11, 34, 35, 37; ф. 1073, оп. 1, спр. 27.

Рекомендована література

1. Шандра В. Мердер Олексій Іванович // Укр. архівісти: Біобібліогр. довід. Вип. перший (XIX ст. – 1930-ті рр.). К., 1999;
2. Федорова Л. Д. Відомий діяч пам'яткоохоронного руху в Україні (до 150-річчя з дня народження Олексія Мердера) // Арх. України. 2011. № 5.

Бібліографічний опис:

Мердер (Мьордер) Олексій Іванович / Л. Д. Федорова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-66563>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).